

Taisto Hankaniemi

Tuoran kertomaa

Junkkilan Matti oli rakentamassa Kemijärven rataa 1920-luvun lopulla.

Kälviältä oli iso miessakki ratatöissä, porukkaa sanottiin topparoikaksi. Ratatyöt olivat hyvä lisätienesti.

Töitä tehtiin käsipelillä. Jos korjattiin vanhaa rataa, junien kulun välissä toimittiin. Työkaluina oli rautakanki, lapio, moukari, leka, moskula, hakku, juntta, saksit ja monenlaista muuta kalua. Sepillä oli työkalut kanssa talon puolesta. Katkaisu- ja taivutusvehkeet, kenttäahjo ja muut tokomentit työkalujen kunnostamiseen.

Ratakilometrillä on monta naulaa, likimain 9000–10000 kappaletta. Kiskot naulataan kiinni molemmilta puolilta, kaksi miestä löi aina vuorotellen lekalla samaan naulaan. Se kävi joutuisasti. Naulat olivat seitsemäntuumasia. Meidän homma oli laittaa pölkyt, kiskot ja hiekka. Kiskot oli 15-metrisiä, väliin jäi pieni rako. Hiekka tuotiin hiekkavaunuilla. Kolina ja kalina oli kova, korvat soi vielä iltasella.

Ratapenkka oli tehty edellisinä talvina, rekipelillä oli ajettu pohjamaat. Siinä on mennyt vuosia. Hevosia paljon ja mies joka talosta. Penkkaa ei yhdellä kuormalla tule pitkästi. Joku koppahan reessä oli. Eikä maanajo ollut vaaratonta, täällä Kälviälläkin mies kuoli kaivaessaan maata ratatyömaalle. Jäätynyt paakku putosi päälle. Paikkaa sanotaan Kuolemankankaaksi, miehen sukunimi oli Nissi ?

Kortteerattiin missä milloinkin. Resiinalla kuljettiin kortteerin ja työmaan välit, monesti työmaalle oli matkaakin.

Mehtämiehistä eli jätkistä lappalaiset kertoivat kummallisia juttuja. "Lopun eellä jätkällä kasvaa sarvet päähän. Katuaa sitte syjänmaalle ja muuttuu kuollesans poroks. Ja joku pirullinen ihminen on muuttunnu sujeks". Lappalaiset pelkäsivät valkoisia poroja. Ne ammuttiin heti kun pystyttiin. Aivan tosissaan näitä puhuvat. Kun juttuja epäilimme, niin suuttua meinasivat.

Pyysimme kaloja lisäruoaksi, haukia ja ahvenia. Kaikki kelpaa kun on nälkä. Oli siellä parempaakin kalaa, taimenta ja harjusta. Merikala maistuu paremmalle, siikaa ja silakkaa kaipasin.

Kemijokivarren asukkaita sanotaan lohirikkaiksi. Siellä ei kulkumies ole minkään väarti. Vauraita taloja, isoja kiviavetoita. Lohella maksavat veronsakin. Oli sennimisiä paikkoja kuin Tervola, Loue, Koivu, Jaatila, Hirvas, Rovaniemi, Nivavaara, Rauvanjoki, Vika, Misi, Kärvasvaara, Kuusivaara.

Ketola nimisestä paikasta palattiin takaisin, se on lähellä Kemijärveä. Kemiin asti käveltiin rataa pitkin. Siinä kului saappaat, pohjat puhki ja sipsu söi. Välillä joutui suutaroimaan saappaita, pohjaan lisää pulttia ja pikilangalla kursittiin reikiä. Pölkkyyri väli on semmoinen, että siinä on huono kävellä. Ei siinä ole helppo juostakaan.

Keminmaan vanhassa kirkossa käytiin katsomassa pappi Rungiusta, joka oli 1600-luvulla saarnannut:

”Jos minun sanani eivät ole tosia, niin ruumiini mätänee, mutta jos ne ovat totta, niin se ei mätäne”. Ei ole mädännyt Rungiuksen ruumis.

Kemistä tultiin junalla Kälviälle.

Toin tullessani palan kiskoa, siitä tuli hyvä alasin. On tallella vieläkin.

Tuossa entisen Järvisen Artun talon kohdalla on Pohjanmaan radan keskikohta.

Helsinkiin ja Sallan Kelloselkään, molempiin suuntiin yhtä pitkästi. Lukemat ovat 569 / 569.